

PREMIUM

▲ Roy Grünewald en Esmay Usmany spelen komend theaterseizoen *Soedah, laat maar...* „Indo's zijn altijd geneigd geweest zich aan te passen.” © Cor de Kock

Spreken over de verzwegen geschiedenis van de Indische gemeenschap

De verzwegen geschiedenis van de Indo's, daarover maken de Gorcumse theatermakers Esmay Usmany en Roy Grünewald de voorstelling *Soedah, laat maar...* „Ik vertel wat eerder niet is verteld.”

Matthijs Daniëls 30-01-20, 20:17

11

De verzwegen geschiedenis is het verhaal achter de repatriëring na het uitroepen van de onafhankelijkheid van Indonesië in 1945. Er kwamen daarna 350.000 Indo's naar Nederland. Over het hoe en waarom werd zelden of nooit gesproken. De tweede generatie Indo's, van wie Roy

Grünewald er een is, viel de ouders niet lastig met die vraag. De derde generatie, waartoe Esmay Usmany behoort, wilde er juist wél meer over weten.

Lees ook

PREMIUM

'Een kritische blik houdt me scherp. Maar ik moet niets, want als columnist mag ik alles'

[Lees meer](#)

PREMIUM

Theatermaakster Esmay Usmany wil in november haar tweede boek uitbrengen

[Lees meer](#)

Die tegenstelling is de rode draad die door *Soedah, laat maar...* loopt. Zoals Esmay Usmany het verwoordt: ruimen we de stenen uit het verleden een keer op of blijven we eromheen lopen, zodat de vierde generatie er ook weer over struikelt?

Samen met zijn zus Hedy toerde Roy Grünewald de afgelopen vijf jaar door het land met de voorstelling *Selamat Makan*. Terwijl Hedy live een complete Indische maaltijd bereidde voor het publiek, vertelde Roy verhalen over het voormalig Nederlands-Indië en de Indo's, nakomelingen van een Nederlandse vader en een inlandse moeder.

75 jaar

„Mijn zus vond het na vijf jaar welletjes, maar ik wilde graag nog verder. Omdat het dit jaar 75 jaar na de onafhankelijkheid is merkte ik dat er steeds meer aandacht kwam voor voorstellingen over dit onderwerp”, zegt Grünewald.

Hij had eerder voorstellingen van en met Esmay Usmany geregisseerd én ze had dezelfde familie-afkomst. Ze is ook Indo dus. Ze lacht: „Dat was in dit geval de belangrijkste screentest.”

Zo viel het concept voor *Soedah, laat maar...* in elkaar: de geschiedenis van de Indo's, verteld aan de hand van persoonlijke verhalen van Roy Grünewald en liedjes van Esmay Usmany.

Lastiger

Ze doken uitgebreid de geschiedenis in en ontdekten: hoe meer je weet, hoe lastiger het wordt om het gecompliceerde verhaal te vatten in een voorstelling. Want waarom wilden hun voorouders niet praten over hun ervaringen? Was het uit pijn, verdriet of schaamte? Er zitten vele facetten en lagen in de historie, ondervonden ze.

„Door hun half-Nederlandse achtergrond kregen de Indo's in Nederlands-Indië betere opleidingen, werden ze beter verzorgd, kregen ze betere functies”, vertelt Grünewald. „Ze vormden een soort middenkader. De inlanders zagen hen als verraders en de Nederlanders keken op hen neer. Maar binnen toe hielden ze hun eigen cultuur hoog, maar naar buiten toe gedroegen ze zich zo Hollands als wat. Toen de onafhankelijkheid uitgeroepen werd, vlak na de capitulatie van Japan,

moesten de Hollanders eruit van de inlanders. En de Indo's ook, want zij waren in hun ogen de hulpjes van de Hollanders geweest.”

Ze moesten alles achterlaten en Nederland was koud, letterlijk en figuurlijk.

-Roy Grünewald

„Ze moesten alles achterlaten en Nederland was koud, letterlijk en figuurlijk. Hun diploma's waren niets meer waard, ze werden in pensions opgevangen. Ze hadden niets meer, maar kregen wel nog de rekening gepresenteerd van de winterkleding die ze tijdens de reis naar Nederland hadden 'gekregen'. Er ontstond heel erg de mentaliteit dat je overal beter in moest zijn dan de Nederlanders om hetzelfde te bereiken. Dat heb ik zelf meegemaakt; je werd heel streng, heel streberig opgevoed. En hetzelfde gebeurde als in Indonesië: binnen ging alles volgens de eigen cultuur, buiten gedroegen de Indo's zich Hollandser dan de Hollanders.”

„Je ziet het nu nog terug”, aldus Esmay Usmany. „Indo's zijn altijd erg geneigd geweest om zich aan te passen. 'Het is wel goed zo'. Zit dat in onze achtergrond of is dat nog een gevolg van een trauma? Ik probeer mijn zoontje bewust te leren dat hij best meer voor zichzelf op mag komen.”

Cultuur

Terwijl de Indo-cultuur met het verstrijken van de tijd dreigt te verdwijnen, zit er nog altijd een lege pagina in het geschiedenisboek, door het zwijgen van de eerste generatie. „Ik vertel wat eerder niet is verteld”, zo geeft Grünewald een inkijkje in *Soedah, laat maar...*

▲ © Cor de Kock

„We hebben bijvoorbeeld een scène waarin Esmay haar eigen grootmoeder speelt, die zich bij aankomst in Nederland meldt in een pension. Ik ben de morsige pensionhouder die ontzettend neerbuigend en kleinerend met haar omgaat. Zo leert ze op de harde manier hoe ze zich maar het beste gedragen kan in het pension en in Nederland. Dat is een heel persoonlijk stuk.”

Over het algemeen hebben ze geprobeerd de voorstelling zo luchtig mogelijk te houden. „Er is veel verdriet en schaamte geweest, maar we hebben ook vreselijk gelachen en geroddeld. We vertellen over de geschiedenis van de Indo's en willen tegelijkertijd de Indo-cultuur koesteren, want het zou jammer zijn als die helemaal verdwijnt.”

Proeverij

Bij die Indo-cultuur denken ze meteen aan eten, dus ook bij deze voorstelling mag het publiek zich verheugen op een traktatie: een proeverij van verschillende kleine hapjes.

Want, zo zeggen Roy Grünwald en Esmay Usmany in de aankondiging van *Soedah, laat maar...*: bij Indo's is er gelukkig altijd de troost van lekker eten.

Een derde try-out-voorstelling van *Soedah, laat maar...* is op 13 maart in GO in Leerdam. Kaarten zijn nog verkrijgbaar via go-leerdam.nl. Volgend theaterseizoen is de voorstelling in het hele land te zien.

